

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1691/2024
11.04.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца Агроиндустријска комерцијална банка „АИК БАНКА“ ад Београд из Београда, чији је пуномоћник Небојша Радовић, адвокат из ..., против туженог АА из ..., чији су пуномоћници Момир Станисављевић, адвокат из ... и Марко Станисављевић, адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 707/23 од 07.07.2023. године, у седници одржаној 11.04.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 707/23 од 07.07.2023. године и предмет **ВРАЋА** том суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Јагодини П 18/20 од 03.12.2020. године, првим ставом изреке, укинута је у целости решење о извршењу Основног суда у Параћину Ив 393/16 од 31.10.2016. године, Другим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев за обавезивање туженог да тужиоцу на име дуга исплати износ од 11.450.499,92 динара са законском затезном каматом од 18.10.2016. године до исплате, као и трошкове извршног поступка у износу од 65.350,00 динара. Другим ставом изреке обавезан је тужилац да туженом накнади парничне трошкове у износу од 558.695,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 707/23 од 07.07.2023. године, донетом после расправе одржане у другостепеном поступку, првим ставом изреке, укинута је пресуда Вишег суда у Јагодини П 18/20 од 03.12.2020. године у другом и трећем ставу изреке. Другим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име дуга исплати износ од 3.074.207,34 динара са законском затезном каматом на износ од 2.786.866,99 динара обрачунатом за период од 18.10.2016. године до исплате. Трећим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 325.931,00 динар.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужени је сходно члану 403. став 2. тачка 3. ЗПП изјавио ревизију, заснивајући је на свим законом прописаним разлозима.

Испитујући правилност побијане пресуде применом члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 са изменама и допунама), Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, уговором о кредиту за куповину пољопривредног земљишта закљученим дана 20.08.2007. године између „Volksbank“ ад Београд из Београда, између правног претходника тужиоца и туженог, туженом је одобрен кредит од 82.500 CHF са роком враћања 24 месеца од дана пуштања кредита у течај. Као средство обезбеђења тужени је банци предао пет сопствених бланко меница и конституисана је хипотека на непокретностима. Због неблагоприятног измирења доспелих ануитетних обавеза од стране туженог, банка је сходно члану 15. уговора дана 27.03.2010. године једнострано раскинула уговор о кредиту, о чему туженог није обавестила и наставила је да уговорену камату обрачунава на будуће месечне износе до 27.10.2016. године, када је на основу менице, као веродостојне исправе, поднела предлог за извршење. По приговору туженог спорни однос је решаван по равилима Закона о парничном поступку, у току ког поступка је тужилац уговором од 29.12.2017. године потраживање уступио фирми EOS Matrix доо Београд и о томе дана 30.01.2018. године обавестио туженог. Пријемник потраживања је у парницу ступио као умешач на страни тужиоца.

Правоснажном пресудом Трећег основног суда у Београду П 251/17 од 24.05.2017. године утврђена је ништавост члана 9. предметног уговора о кредиту који је предвиђено право банке да на доспеле, неблагоприятно измирене обавезе, камату обрачунава и наплаћује у складу са својом пословном политиком.

Налазом вештака економско-финансијске струке од 08.10.2020. године и његовом допуном од 18.11.2020. године утврђено је да, уз обрачун законске затезне камате и уз урачунавање делимичног намирења дуга, на дан 17.10.2016. године тужиочево потраживање износи 7.764.098,09 динара, што обухвата главницу од 5.156.122,86 динара и законску затезну камату од 2.607.975,23 динара.

Размотривши као неоснован приговор недостатка активне легитимације применом члана 204. ЗПП и приговор ништавости меничног овлашћења применом чланова 107. и 111. Закона о меници, другостепени суд је сходно члану 12. став 1. ЗПП као претходно питање ценио и пуноважност клаузуле о индексирању динарског дуга применом курса швајцарског франка, па је нашао да је иста ништава због изостанка благовременог информисања корисника кредита о ризицима таквог облика задуживања. Сагласно изложеном становишту, другостепени суд је сходно члану 3. став 1. ЗПП захтев тужиоца опредељен поднеском од 05.05.2021. године усвојио у целисти, крећући се у границама опредељеног тужбеног захтева.

Према становишту Врховног суда, наведена одлука донета је уз погрешну примену материјалног права, због чега је чињенично стање остало погрешно и непотпуно утврђено.

Уговор о кредиту је двострано обавезни уговор који се сходно члановима 1065. – 1067. ЗОО закључује у писаној форми, садржи износ одобреног кредита и услове његовог давања, коришћења и враћања, као и разлоге отказивања пре истека уговореног рока.

У конкретном случају, тужилац је уговор закључен дана 20.08.2007. године и индексан у швајцарским францима, сходно члану 1067. став 2. у вези са чланом 124. ЗОО раскинуо једностраном изјавом воље и сагласно члану 132. став 2. и 5. ЗОО у циљу наплате неизмиреног, а доспелог потраживања, активирао меницу као средство обезбеђења и покренуо извршни, односно парнични поступак. Оспоравајући

основаност и висину тужиочевог потраживања тужени је, између осталог, навео да против тужиоца води парнични поступак за утврђење ништавости члана 4. став 1. и члана 7. став 3. уговора. Чланом 4. став 1. уговора обавезан је корисник кредита да према плану отплате месечне ануитете исплаћује изражене у швајцарским францима, у динарској противвредности по продајном курсу Народне банке Србије важећем на дан плаћања, а чланом 7. став 3. уговора предвиђено је право банке да у случају промена на домаћем и иностраном тржишту новца каматну стопу мења у складу са актима своје пословне полигике, о чему је дужна да обавести корисника кредита.

Приликом доношења своје одлуке другостепени суд је утврдио да је парница Трећег основног суда у Београду правоснажно окончана пресудом П 251/17 од 24.05.2017. године, којом је одлучено о ништавости промене каматне стопе према актима пословне политике банке, а остало је нејасно да ли је и на који начин решено питање пуноважности члана 4. став 1. предметног уговора. Осим тога, другостепени суд је као претходно питање сам размотрио пуноважност валутне клаузуле и сходно члану 103. у вези са чланом 105. ЗОО оценио да је иста ништава, али да то не утиче на правно дејство уговора као целине. Међутим, из образложења ревизијом побијане пресуде није могуће утврдити на који начин се ништавост валутне клаузуле одражава на висину туженикове обавезе имајући у виду да је налаз вештачења заснован на крису швајцарског франка, као валуте у којој је туженикова динарска обавеза индексирана.

Како од наведеног зависи висина туженикове обавезе, другостепени суд ће поступајући по датим смерницама приликом поновног одлучивања разјаснити да ли је и на који начин окончан парнични поступак који тужени против тужиоца води ради утврђења ништавости наведене уговорне одредбе, образложиће дејство ништавости валутне клаузуле на обим тужиочевог потраживања и у зависности од тога сходно члану 229. став 2. у вези са чланом 228. ЗПП одлучиће о целисходности провођења допунског вештачења предложеног од стране тужиоца.

Када употпуњавањем доказног поступка чињенично стање правилно и потпуно утврди другостепени суд ће одлучити о основаности тужбеног захтева и за своју одлуку дати јасне и довољне разлоге.

На основу изложеног, сходно члану 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић